MOWY
y
Konstytucye różne

Podczas Seymu Ordynaryinego pod Konfederacyą w Warszawie agituiącego się

In Publicum

Roku 1776.

WYDANE.

GŁOS
J. O. XCIA JMCI
SANGUSZKA
WOIEWODY WOŁYNSKIEGO
dnia 7. 8bra
MIANY.

NAYIASNIEYSZY KROLU PANIE MOY MIŁOSCIWY.
PRZESWIETNE SKONFEDEROWANE STANY.

PO rozebranych Prowincyach Polſkich, przez konwencyą trzech ſąſiedzkich Dworow, zwołany Seym Narodowy Extraordynaryiny, miał dwa cele czyli zamyſły, uſpokoienia zewnątrz y uſpokoienia wewnątrz; to ieſt: traktowanie z ſąſiedzkiemi Potencyami roſzczącemi ſobie pretenſyą do Polſki, tudzież ułożenie Rządu, za Gwarancyą tychże Potencyi przez ſwoich Miniſtrow Pełnomocnych, do czynności Seymu tegoż wpływaiących.

Do tey mety y celu czy doſzedł Seym ten? iak doſzedł? y iakie wziął śrzodki do tego? y w iaką formę y kształt ſię uſtroił? to będzie rzeczą nie teraźnieyſzey uwagi, ale chyba przyſzłey, gdy ſkutek doświadczenia naſtąpi. Jedynie tylko to ſię tu uważać ma, ieżeli uſtawy Seymu tak długiego ſame ſobie nie ſprzeciwiaią ſię, gdyż rzecz każda ſamey ſobie przeciwiąca ſię, natu-

ralnie

ralnie ſama ſiebie gubi: y ieżeli też uſtawy dawnym Prawom Polſkim, ktorych niezniosły, ſą przeciwne, albo nie?

Ganiemy przeſzło-Seymowe czynności, ktore z źrzodła parcyalności y prywaty pochodzą, y przykre w Obywatelſtwie całym ſprawuią doświadczenia, a iednak do tego ſię wracamy źrzodła; gdy dozwalamy mnożyć ſię partykularnym proiektom.

Dopraſzałem ſię na Radzie Nieuſtaiącey WASZEY KROLEWSKIEY MCI, aby końcem publiczney usługi, ten Seym pod Konfederacyą będący, poſtaci na ſobie nie noſił przeſzłego, ani ſię ſkłaniał do ukontentowania chciwych umysłow, o to y teraz mam honor powtorzyć prozby moie do Tronu WASZEY KROLEWSKIEY MCI, y do was Przezacne Stany.

Zawſze na celu maiąc publiczne dobro, choć raz niezmazane prywatą uczyńmy obrady, a uchylemy w ten ſpoſob te nagany, ktoreby nam przyſzły Seym uczynił; widziemy dziſiay narzekaiących na czynności przeſzłey Delagacyi, y wſzyſcy choć nayniewinnieysi y nayzacnieysi rownie cierpieć muſzą przez oczernienie kilku: y miłoż to nam będzie na przyſzły Seym w podobną wchodzić koley? y na wiekopomną w naſzym narodzie y innych zasłużyć ſobie ochydę? Narzekamy na rozrzutność przeſzłey Delegacyi, a przecięż ią naśladuiemy, pragnąc podatkow, a ſzafuiąc ſkarbem nad potrzebę.

Wyſoki umysł WASZEY KROLEWSKIEY MOSCI poymuie przezornie, przyimie łaſkawie, co ieſt iſtotą Rządu dobrego, ieżeli niezachować moc Prawa, y fundament ſprawiedliwości, te nierozdzielne prawidła ożywiaiące rząd dobry każą mi przełożyć WASZEY KROLEWSKIEY MCI, y Prześwietnym Stanom, że WASZA KROLEWSKA MSC będąc na czele Narodu, powinieneś bydź Pierwſzym do odebrania nadgrody, nie dość obfitey wprawdzie, ale ſzczerym ſercem od Narodu ofiarowaney: Po WASZEY KROLEWSKIEY MCI, zaś naypierwſze bydź powinno Woyſko, a żadna go Cywilna expens

poprze-

poprzedzać nie powinna; bo ani Rzeczpospolita, ani dostoieństwo Tronu WASZEY KROLEWSKIEY MCI, przy naylepszym Cywilnym rządzie bez Woyska stać nie może, a słabe dobrego rządu, zakładane fundamenta, y przy naydoskonalszey Radzie, więcey ruiny iak wsparcia przynieść potrafią. Więc przynależy nam nieprzyimować inney Tabelli tylko taką, aby wiadomość była wiele Woyska zostać ma, wiele na niego Expensy dochodzić powinno, a dopiero z resztuiącey percepty, Cywilna pociągnie się Expens.

Subtelny to iest sposob Prześwietne Stany niechcąc podatku, chcieć go, ale ktoż go może nietylko chcieć, ale życzyć sobie? widząc Narodu nietylko nieszczęśliwy stan, ale iednym słowem nędzny. Więc kłaść Cywilną Expens wprzod, powtarzam, iest chcieć podatku; bo każdy *ob amorem boni Publici*, w niewystarczaiącey percepcie, choć ostatni grosz oddać będzie musiał na Woysko. A trudno okryślać y zmnieyszać Woysko, gdy go y tak mało mamy: naysprawiedliwiey zaś Cywilną okryślić expens, ktorą każdy dopełniać powinien, albo raczey zastąpić, piastuiąc Cywilne urzędy bez względu nadgrody.

Mowię z prawa natury, gdy mowię z wdzięczności dla teyże Oyczyzny, ktorey iestem Synem. Przypomnieymy sobie Greckich y Rzymskich Narodow Historyą, nawet y samych Przodkow naszych, iak skwapliwie się ubiegali nieść na ofiarę kraiowi swoiemu, nietylko serce, maiątek, ale y życie obywatelskie, a ten przykład niech nas pobudzi, abyśmy niepokrzywdzali tey Oyczyzny, ktoreyieśmy wszystko winni.

Proszę tedy WASZEY KROLEWSKIEY MCI, y Prześwietnych Stanow, abyśmy mogli wiedzieć y bydź pewni, że ieżeli nie w powiększoney, to nie w zmnieyszoney liczbie Woysko zostanie, y abyśmy pierwey, nim przystąpiemy lub do materyi podatkow, lub do uformowania Tabelli Expensy onych, widzieli zabeśpieczoną opłatę Woyska.

Niech

Niech tylko Łaſkawość WASZEY KROLEWSKIEY MCI zachęci Obywatelow do obiaśnienia y wyſzukania bez przyczynienia podatkow, w tychże podatkach pożytku, a zapawne, że na Prowincyonalnych Seſſyach będzie można ułożyć takie ſpoſoby, ktore powiększą preceptę Rzeczypoſpolitey, gdy ośmielemy ſię zyſki prywatne obrocić na publiczną uſługę.

Będzie kto może poſądzał te moie nayſzczerſze intencye, y tłumaczył za parcyalne; bo ten czas ieſt, że niewartość, ani zdatność ieſt ſzacowana, ale powolność ukryta w obywatelſkiey poſtaci, lecz Bog niech mi będzie świadkiem nayſkrytsze przenikaiący umyſły, czy umiem inaczey myśleć iak mowić? y czy umiem inaczey myśleć, iak wrodzone przywiązanie do Oyczyzny y wierność, choćby też niepoprzyſięgła do Tronu WASZEY KROLEWSKIEY MCI, mnie obowiązuie?

REGESTR
Konstytucyi y Mowów w tey Xiążce Znayduiących się Roku 1776. WYDANYCH

Folio

REGESTR.

ordynacya

REGESTR

REGESTR.

Głos

REGESTR

Termin zwrotu lub zgłoszenie prolongaty.

2-16b.